

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สุรีพร สุปิ่นะ ส.บ.¹ ณรงค์ ใจเที่ยง ส.ม.,ศษ.บ.² ศรีสุดา เจริญดี MPhil. MSc. ป.พย.³

หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา¹

สาขาวิชาอนามัยชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา²

สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา³

บทคัดย่อ

บทนำ: โรคฟันผุในเด็กเป็นปัญหาทางทันตสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของผู้ปกครองมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

วัสดุและวิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ นำเสนอด้วย ความถี่ ร้อยละ และ Chi-square

ผลการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.4 อายุอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 26.3 สถานภาพการสมรส ร้อยละ 85.7 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 82.3 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 62.9 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 56.0 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน ส่วนใหญ่มีทัศนคติ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.3 ด้านพฤติกรรม ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.0 ปัจจัยเอื้อ ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากบุคคล ร้อยละ 41.1

สรุป: เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กพบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์กับเด็ก ความรู้ ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศและปัจจัยเอื้อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน

คำสำคัญ: ความรู้ ทัศนคติ ปัจจัยเอื้อ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก

Factors Related to Oral Care Behaviors of Pre-school Children's Parents in Child Development Center, Nanoi District, Nan Province.

Sureporn Supina B.P.H.¹, Narong Chaitiang M.P.H., B.Ed.²,

Srisuda Charoendee MPhil., MSc., Dip in Nursing Science³

Bachelor of Public Health, School of Medicine, University of Phayao¹

Department of Community Health, School of Medicine, University of Phayao²

Department of Health Promotion, School of Medicine, University of Phayao³

Abstract

Background: Tooth decay is an important problem for dental health in Thailand. Improper parenting influenced dental health in children.

Objective: To identify factors relationship on oral care behaviors of pre-school children's parents in Child Development Center, Nanoi District, Nan Province.

Material and Method: A descriptive cross-sectional study collected data by questionnaires. Data were analyzed by using descriptive study such as frequency, percentage, and Chi-square.

Results: The results indicated that most of respondents were female 79.4%, age between 31-40 years 26.3%, married 85.7%, under graduate 82.3%, and agricultural 62.9%. Knowledge of the respondents on oral care behavior was at high level 56.0%. Their attitudes on oral care behavior was at moderate level 54.3%. Oral care behavior was at moderate level 56.0%. Supportive factors, most of them receive information of persons 41.1%.

Conclusion: Age, marriage status, educational level, and occupation were statistic significantly relationship on oral care behaviors of pre-school children's parents at p-value 0.05., whereas, gender and supportive factors were not related.

Key words: Knowledge, attitude, supportive factors, oral care behavior

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติ จึงควรส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามัคคี และมีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อสังคมปลูกฝังให้เด็กเยาวชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระเบียบวินัย มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพที่ดี ดังนั้นการมีสุขภาพที่ดีส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับ การเสริมสร้างจิตใจร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ให้อยู่ในภาวะที่แข็งแรง สมบูรณ์ รวมถึงการมีสภาวะสุขภาพช่องปากหรือสภาวะทันตสุขภาพที่ดี ฟันน้ำนมถือว่าเป็นฟันชุดแรกที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตเด็กก่อนวัยเรียน โรคฟันผุในเด็กยังคงเป็นปัญหาทางทันตสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย⁽¹⁾ จากรายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปาก ระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ. 2555 พบฟันผุในเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 50.6 และเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 75.9 ในภาคเหนือพบเด็กฟันผุอายุ 3 ปี ร้อยละ 56 และเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 75.5 ปัญหาสำคัญที่ยังต้องการการดูแลเพิ่มเติมคือ เรื่องการแปรงฟันเพราะผู้ปกครองของเด็ก 3 ปี ร้อยละ 55.8 ยังปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง มีเด็กเพียงร้อยละ 44.2 ที่มีผู้ปกครองช่วยดูแลการแปรงฟันให้ นอกจากนี้การตีมนมเป็นปัจจัยสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้แม้ว่าโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะจัดนมจัดให้แก่เด็กแล้วก็ตาม แต่ก็พบว่าเด็กเล็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ยังตีมนมหวานและนมเปรี้ยวเมื่ออยู่ที่บ้านมีปริมาณสูงถึงร้อยละ 48.9 และ ร้อยละ 49.9 ตามลำดับ รวมทั้งยังมีการใช้ขวดนมอยู่ถึงร้อยละ 39.4 ซึ่งนอกจากจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุ

แล้วยังมีโอกาสเกิดความผิดปกติของการสบฟันในอนาคต⁽²⁾

จากรายงานการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพจังหวัดน่าน พ.ศ.2556 พบฟันผุในเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 47.8 และเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 69.71 ในอำเภอน่านพบเด็กอายุ 3 ปี ฟันผุ ร้อยละ 66.65 และเด็กอายุ 5 ปี ฟันผุร้อยละ 67.87⁽³⁾ อัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับในแนวทางการควบคุมและแก้ไขปัญหาการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็ก ประการสำคัญคือ การลดเชื้อโรคในช่องปากโดยการทำความสะอาดสะอาดช่องปาก การควบคุมอาหารโดยเฉพาะอาหารหวานและส่งเสริมการใช้ฟลูออไรด์รวมถึงการรักษาหากมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว⁽²⁾ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการป้องกันสาเหตุการเกิดโรคนั้นสามารถดำเนินการโดยตรงได้จากผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัว ในขณะที่บุคลากรทางการแพทย์ ภาคส่วนต่างๆ ควรส่งเสริมเพื่อเอื้อให้เกิดสิ่งแวดล้อมระบบบริการการสร้างเสริมศักยภาพของครอบครัว และชุมชนในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กให้ได้ประสิทธิภาพ⁽⁴⁾

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมของผู้ปกครองมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กซึ่งเด็กเล็กยังไม่สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองได้ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนใน อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาใช้เป็นแนวทางการในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากให้ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

วัสดุและวิธีการศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ จำนวนผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน จำนวน 290 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน จำนวน 175 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเภทของการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจำนวน 5 ส่วน คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง แบบสอบถามด้านความรู้ แบบสอบถามด้านทัศนคติแบบสอบถามด้านพฤติกรรม แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอธิบาย

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ

ของผู้ปกครองและความสัมพันธ์กับเด็ก

3.2 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1) ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

2) ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

3) ปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

3.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

1) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล

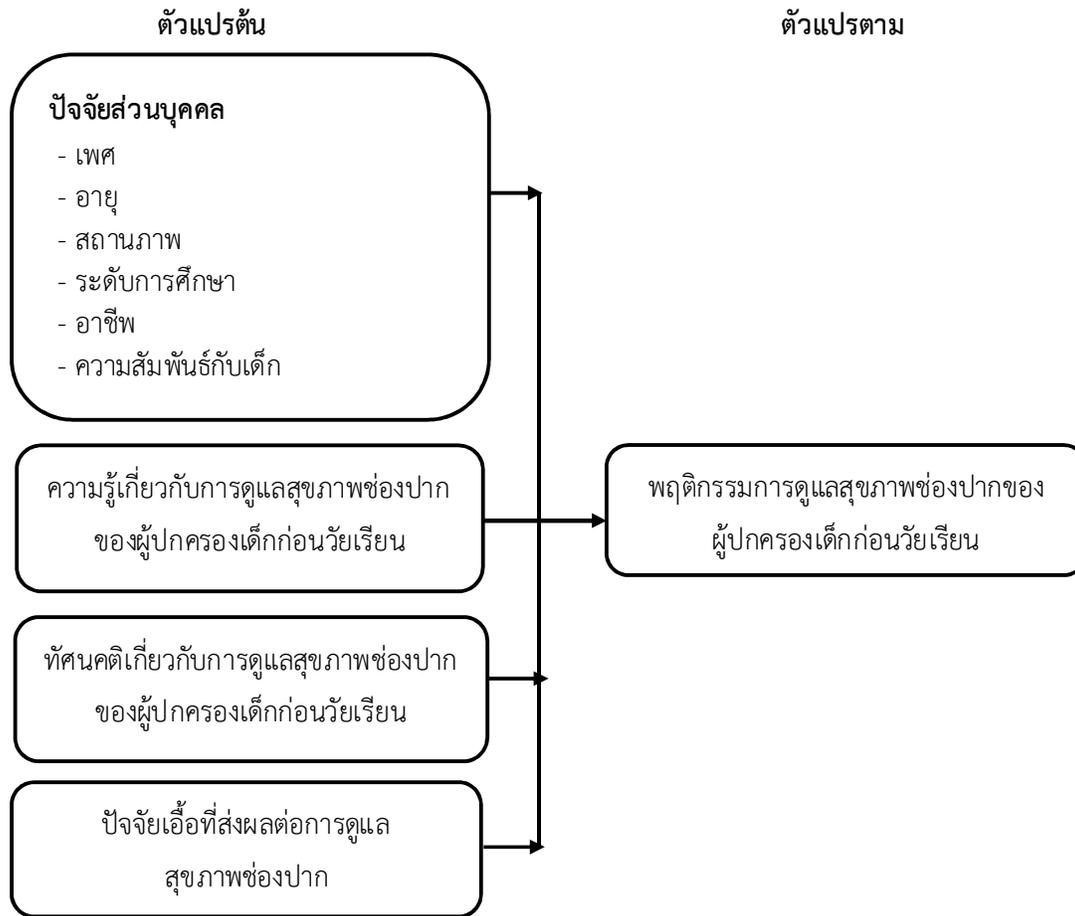
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือน

พฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2561

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมตลอดจนปัจจัยเอื้อ การดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้แบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับ ตัวแปรแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา⁽⁵⁾ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ที่มีโครงสร้างมีทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ ซึ่งมี ลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับ

การศึกษา อาชีพของผู้ปกครองและความสัมพันธ์กับเด็ก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนมีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มี ตัวเลือก ใช่และไม่ใช่ ให้เลือกตอบการแปลผล คำตอบที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน คำตอบที่ผิดให้ 0 คะแนน การแปลผล คะแนนเพื่อวัดระดับความรู้โดยนำคะแนนมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ เปรียบเทียบเกณฑ์ประเมิน ความรู้แบบอิงเกณฑ์ แบ่งเป็น 3 ระดับ⁽⁶⁾

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนมีจำนวน

ทั้งหมด 12 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความเชิงบวก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 และข้อ 10 และแบ่งเป็นข้อความเชิงลบ 10 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 3,4, 5, 6, 7, 9, 11, 12 ลักษณะคำตอบตัดแปลง จากเกณฑ์การวัดของลิเคิร์ท⁽⁷⁾ 3 ระดับ

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรความกว้างของอันตรภาคชั้น⁽⁷⁾

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนมีจำนวนทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งเป็นพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเชิงบวก 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6,7,8,9,10,11,12,13,14,15 และพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเชิงลบ 6 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,3,4,5,16 ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามปัจจัยเอื้อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนมีจำนวนทั้งหมด 11 ข้อ ลักษณะของ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับคือ ได้รับประจำ ได้รับนานๆครั้ง และไม่ได้รับเลย การแปลความหมายและอธิบายตัวแปรโดยใช้เกณฑ์แบ่งระดับขั้นคะแนนเฉลี่ย⁽⁸⁾

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และพิจารณาสำนวนภาษาตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ .66-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองเด็กจำนวน 30 คนและนำข้อมูลมา

วิเคราะห์หาความยากง่ายของแบบสอบถามด้านความรู้และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความรู้ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความรู้มีค่าเท่ากับ .71 ด้านทัศนคติมีค่าเท่ากับ .79 ด้านพฤติกรรมมีค่าเท่ากับ .85⁽⁵⁾

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2561 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือราชการขอความร่วมมือไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้ช่วยสอบถามก่อนเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และลงลายมือชื่อยินยอม
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์นำข้อมูลไปบันทึกและทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้รวบรวมตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ศึกษาและวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) และไค-สแควร์ (Chi-square) เพื่อใช้

หาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอนาน้อยจังหวัดน่าน

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.4 มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 31-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.3 มีสถานภาพการสมรส คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.3 มีอาชีพเกษตรกรและประมง คิดเป็นร้อยละ 62.9 มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นพ่อ แม่ คิดเป็นร้อยละ 52.0

ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอนาน้อย จังหวัดน่านส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในเกณฑ์ความรู้สูงคิดเป็นร้อยละ 56.0 เมื่อพิจารณาตามรายข้อความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่ถูกต้องมากที่สุด คือ ควรพาเด็กไปตรวจฟันเป็นประจำ ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่มีฟันผุ คิดเป็นร้อยละ 94.3 รองลงมา คือ การที่เด็กหลับโดยมีขวดนมค้างปาก ไม่มีผลเสียต่อฟัน คิดเป็นร้อยละ 88.0 ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ เด็กควรจะเริ่มแปรงฟันเมื่ออายุ 3 ขวบ คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมา คือ เด็กอายุ 1-4 ปี สามารถแปรงฟันเองได้แล้วโดยพ่อแม่ไม่ต้องแปรงซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 39.4

ข้อมูลด้านทัศนคติ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ ทัศนคติปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.3 เมื่อพิจารณาตามรายข้อทัศนคติ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของ

ผู้ปกครอง ที่ถูกต้องมากที่สุด คือ การฝึกให้เด็กแปรงฟันเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมา คือ ควรให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหารทุกมื้อ คิดเป็นร้อยละ 88.0 ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ เด็กช่วงวัยนี้สามารถเกิดฟันผุได้ คิดเป็นร้อยละ 90.3 รองลงมา คือ เด็กควรได้รับการแปรงฟันตอนเช้าวันละครั้งคิดเป็นร้อยละ 69.1

ข้อมูลด้านพฤติกรรม เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอยู่ในเกณฑ์พฤติกรรมระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.0 เมื่อพิจารณาตามรายข้อพฤติกรรม เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่ปฏิบัติได้ถูกต้องมากที่สุด คือ เมื่อพบว่าเด็กมีฟันผุก่อนระยะเวลา 6 เดือน ไม่จำเป็นต้องพาเด็กไปพบทันตแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมา คือ พาเด็กไปพบทันตแพทย์ทุก 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ส่วนข้อที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องที่สุดคือ เด็กบริโภคขนมหวาน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมา คือ แปรงฟันซ้ำให้เด็กหลังจากเด็กแปรงฟันเอง คิดเป็นร้อยละ 37.7

ข้อมูลปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีปัจจัยเอื้อในการดูแลสุขภาพช่องปากจากบุคคล คิดเป็นร้อยละ 41.1 เมื่อพิจารณาตามรายข้อ ปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง ที่ได้รับข่าวสารมากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมา คือ บุคคลในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 88.0 ส่วนข้อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ ชุมชน คิดเป็น

ร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ วิทยุกระจายเสียง คิดเป็น ร้อยละ 41.7

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน พบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพศไม่มีความสัมพันธ์กับเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน พบว่า ระดับทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยเอื้อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆกับระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน

ปัจจัย	ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน			χ^2	p-value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ					
หญิง	46 (33.1)	79 (56.8)	14 (10.1)	2.899	.235
ชาย	16 (44.4)	19 (52.8)	1 (2.8)		
อายุ					
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	2 (5.9)	26 (76.5)	6 (17.6)	85.461	.001**
31-50 ปี	15 (20.3)	55 (74.3)	4 (5.4)		
51 ขึ้นไป	45 (67.2)	17 (25.4)	5 (7.4)		

ปัจจัย	ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของ เด็กก่อนวัยเรียน			χ^2	p-value
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
สถานภาพ					
โสด/หม้าย/หย่า	15 (60.0)	9 (36.0)	1(4.0)	33.186	.001**
สมรส	47 (31.3)	89 (59.3)	14 (9.3)		
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56 (38.9)	84 (58.3)	4 (2.8)	35.372	.001**
ปริญญาตรี	6 (19.4)	14 (45.2)	11 (35.5)		
อาชีพ					
เกษตรกร/ประมง	41 (37.3)	60 (54.5)	9 (8.2)	23.118	.003**
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	6 (31.6)	13 (68.4)	0 (0.0)		
รับจ้าง/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	15 (32.6)	25 (54.3)	6 (13.1)		
ความสัมพันธ์เครือญาติ					
พ่อแม่	11 (12.1)	71 (78.0)	9 (9.9)	53.382	.001**
ผู้ปกครอง	51 (60.7)	27 (32.1)	6(7.2)		
ความรู้					
ปานกลาง	49 (63.6)	25 (32.5)	3 (3.9)	49.986	.001**
สูง	13 (13.3)	73 (74.5)	12 (12.2)		
ทัศนคติ					
ต่ำ	45 (95.7)	1 (2.1)	1 (2.1)	105.449	.001**
ปานกลาง	15 (15.8)	68 (71.6)	12 (12.6)		
สูง	2 (6.1)	29 (87.9)	2 (6.1)		
ปัจจัยเอื้อ/ได้รับข่าวสารการดูแลสุขภาพช่องปากจากสื่อ					
ไม่ได้รับข่าวสาร	51(35.2)	81(55.8)	13(9.0)	.172	.918
ได้รับข่าวสาร	11(36.7)	17(56.7)	2(6.6)		
ปัจจัยเอื้อ/ได้รับข่าวสารการดูแลสุขภาพช่องปากจากบุคคล					
ไม่ได้รับข่าวสาร	33(32.0)	63(61.2)	7(6.8)	2.925	.232
ได้รับข่าวสาร	29(40.3)	35(48.6)	8(11.1)		

*p-value ≤ 0.05, **p-value ≤ 0.001

วิจารณ์

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 31-50 ปี มีสถานภาพการสมรส มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกรและประมง มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็น พ่อ แม่ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของนฤชิต ทอง รุ่งเรือง และพรรณิ บัญชรหัตถกิจ⁽⁹⁾ ได้ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การแปร่งฟันให้เด็กอายุ 1-5 ปี ของผู้ปกครองในเขต อำเภอนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ข้อมูลด้านความรู้ เกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก อำเภอนนสัง จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทิมา เหมพรหมราช⁽¹⁰⁾ ได้ทำการศึกษารื่อง พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียน ของผู้ปกครองในเขตนครชัยบุรินทร์

ข้อมูลด้านทัศนคติ เกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนนสัง จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มีทัศนคติ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมพร รักเถาว์ และจารุวรรณ วงษ์เวช⁽¹¹⁾ ได้ทำการศึกษารื่อง ความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรม ของผู้ปกครองต่อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อมูลด้านพฤติกรรม เกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก อำเภอนนสัง จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่มี พฤติกรรมการดูแลช่องปากเด็กอยู่ในระดับปาน กลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดมพร รักเถาว์ และจารุวรรณ วงษ์เวช⁽¹¹⁾ ได้ทำการศึกษารื่อง ความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อ การดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อมูลด้านปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการดูแล สุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก อำเภอนนสัง จังหวัดน่าน พบว่าส่วนใหญ่ ไม่ได้รับข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปากจากบุคคล และสื่อ มีเพียงจำนวนร้อยละ 17.1 ที่ได้รับข้อมูล การดูแลสุขภาพช่องปากจากสื่อ และได้รับข้อมูล จากบุคคลร้อยละ 41.1 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ⁽¹²⁾ ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านทันต สุขภาพของผู้ใช้บริการทันตกรรมที่พบว่าส่วนใหญ่ ได้รับข้อมูลจากทันตแพทย์และสื่อโทรทัศน์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนนสัง จังหวัดน่าน พบว่า อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสัมพันธ์กับเด็กมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่อง ปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับกับ งานวิจัยของนิตยา นิยมการ และนิรัตน์ อิมามิ⁽¹³⁾ ศึกษาเรื่อง ความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการ ดูแลสุขภาพช่องปากเด็กของผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ตำบลพังราด อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง พบว่าอายุ เพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ ไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่อง ปากเด็ก การศึกษานี้พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของ ผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับกับ งานวิจัยของนิตยา นิยมการ และนิรัตน์ อิมามิ⁽¹³⁾ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับระดับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครอง เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนน นสัง จังหวัดน่าน พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญา จิตอร่าม และคณะ⁽¹⁴⁾ ศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กอายุ 3-5 ปี

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน พบว่าระดับทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย และ พรรณี บัญชรหัตถกิจ⁽⁹⁾ ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กอายุ 1-5 ปีของผู้ปกครอง ในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครอง

เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน่านน้อย จังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยเอื้อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งไม่สอดคล้อง กับงานวิจัยของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ⁽¹²⁾ ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของผู้ใช้บริการทันตกรรม ที่พบว่าปัจจัยเอื้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก

สรุป

โรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียนเป็นปัญหาทางทันตสาธารณสุขที่สำคัญสำหรับการดูแลสุขภาพช่องปาก ซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลสุขภาพอนามัยเพื่อลดอัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็ก ดังนั้นงานทันตสาธารณสุขควรร่วมมือกับผู้ปกครองพิจารณาจัดให้มีพื้นที่ให้ความรู้และฝึกทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างถูกวิธี

เอกสารอ้างอิง

1. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการสำรวจสุขภาพช่องปากระดับประเทศ พ.ศ. 2549-2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2551.
2. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2556.
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน. รายงานการสำรวจสุขภาพช่องปากกลุ่มอายุ 3, 5, 12, 60-74 ปี จังหวัดน่าน. น่าน: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน; 2556.
4. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุข. นนทบุรี: สำนักทันตสาธารณสุข; 2555.
5. สุนิภา ชินวุฒิ. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ชลบุรี. 2558;ตุลาคม 2557-กันยายน 2558.

6. Bloom BS. Human Characteristic and School Learning. New York: McGraw-Hill Book Company; 1976.
7. กรรณิกา เรืองเดช, ชาวสวน ศรีเจริญ. คู่มือการเขียนโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและรายงานทางวิชาการอื่น. ตีพิมพ์: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง; 2557.
8. จิระพร ยอดท่าหว่า. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จังหวัดชัยภูมิ. วารสารโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ โรงพยาบาลมหาสารคาม. 2553.
9. นฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย, พรธณี บัญชรหัตถกิจ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กอายุ 1-5 ปีของผู้ปกครองในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู. ศรีนครินทร์เวชสาร. 2556;28(1):16-22.
10. กันทิมา เหมพรหมราช. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตนครชัยบุรี. วารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2557;22(3):58-67.
11. อุดมพร รักเกล้า, จารุวรรณ วงษ์เวช. ทักษะการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครองต่อการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียน. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ 2558;2(1).
12. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ. พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพของผู้ใช้บริการทันตกรรม : กรณีศึกษาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเวียงสระ. Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies. 2556;3(2).
13. นิตยา นิยมการ, นิรัตน์ อิมามี. ความรู้ การรับรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กของผู้ปกครองศูนย์เด็กเล็ก ตำบลพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. วารสารสุขศึกษา. 2554;34(119):38-48.
14. ปริญญา จิตอร่าม, กุลนาถ มากบุญ. พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปาก. วารสารทันตภิบาล. 2557;25(1):26-41.